

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ชุมชนตราสินค้ารถจักรยานยนต์เวสป้าในจังหวัดชลบุรี
Vespa Motorcycle Brand Communities in Chonburi

เอกกฤษณ์ จุ่นเจริญ (Akekaluck Chunchareon)¹ ชมพูนุช ปัญญไพโรจน์ (Chompunuch Punyapiroje)²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาลักษณะของความเป็นชุมชนตราสินค้ารถจักรยานยนต์เวสป้าในจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับหัวหน้ากลุ่มชุมชนเวสป้า 2 คน และสมาชิกชุมชน จำนวน 20 คน และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สมาชิกของชุมชนมาทำร่วมกัน จำนวน 13 กิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเวสป้าที่ศึกษามีลักษณะของความเป็นชุมชนทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ การมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน การมีวัฒนธรรมและประเพณีกลุ่ม และการมีความรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม

คำสำคัญ: ชุมชนตราสินค้า รถจักรยานยนต์ เวสป้า

Abstract

The research purpose was to study the characteristics of Vespa Motorcycle Brand Community in Chonburi. Qualitative Research methods used were in-depth interviews with 2 Vespa group leaders and 20 members and 13 activities' participant observations. The results revealed that 3 important characteristics of community--Consciousness of kind, Rituals and traditions and Sense of moral responsibility, appeared in the Vespa community barnd in Chonburi.

Keywords: Brand communities, Motorcycle, Vespa Brand

1 นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการตลาด ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา akevespa@hotmail.com

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา chompunuch@yahoo.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ชุมชนตราสินค้า (Brand Community) เกิดจากการที่ผู้บริโภคจำนวนหนึ่งที่มีความชื่นชอบต่อตราสินค้าเดียวกัน และมีความรู้สึกผูกพันกับตราสินค้านั้นๆ จนทำให้เกิดการรวมตัวกันจนเป็นชุมชนขึ้นมาเพื่อสื่อสารประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับตราสินค้านั้นๆ ลักษณะของชุมชนตราสินค้านั้นแตกต่างจากชุมชนในชีวิตจริงเพราะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องภูมิศาสตร์ Anderson (1983, as cited in Muniz and O'Guinn, 2001) กล่าวว่า องค์ประกอบของชุมชนตราสินค้านั้นมี 3 ด้าน คือ 1. การมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (Consciousness of kind) หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน การมีประสบการณ์ร่วมกันจนทำให้มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และแบ่งแยกตัวเองแตกต่างจากอีกกลุ่มหนึ่ง 2. การมีแบบแผนประเพณีที่เป็นวัฒนธรรมของกลุ่ม (Rituals and traditions) หมายถึง กระบวนการทางสังคมซึ่งมีการส่งผ่านการถ่ายทอดความหมายของชุมชน (Community) ทั้งภายในและภายนอกชุมชน บางพิธีกรรมและประเพณีจะถูกเผยแพร่ และตกทอดจากกลุ่มคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่กลุ่มคนอีกรุ่นหนึ่ง 3. การมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน (Sense of moral responsibility) หมายถึง เมื่อสมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกันแล้ว พวกเขาจะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสมาชิกร่วมกันในชุมชน รวมถึงการอบรมขัดเกลาและพัฒนาสมาชิกของชุมชน การทำให้สมาชิกในชุมชนมีความมั่นคง ปลอดภัย รวมทั้งหน้าที่ในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของสมาชิกในชุมชน จะเห็นได้ว่า การมีชุมชนตราสินค้านั้นเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้บริโภคเองและต่อผู้ประกอบการ โดยประโยชน์ทางตรงต่อผู้บริโภคนั้นก็คือ การมีพื้นที่ให้ผู้บริโภคได้ช่วยเหลือกันในด้านข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าที่จะช่วยให้มั่นใจและตัดสินใจซื้อสินค้าง่ายขึ้นจนเกิดความรู้สึกผูกพันในระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง ส่วนของผู้ประกอบการนั้น การมีชุมชนตราสินค้าสามารถช่วยให้เกิดความผูกพันระหว่างตราสินค้ากับผู้บริโภคมากขึ้น โดยใช้เป็นช่องทางดังกล่าวในสื่อสารเกี่ยวกับตราสินค้าของบริษัทส่งผ่านไปยังกลุ่มผู้บริโภคที่มีความชื่นชอบตราสินค้า (Muniz and O'Guinn, 2001; Cova and Cova, 2002; Atkin, 2004)

เมื่อผู้วิจัยทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นชุมชนตราสินค้าพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนตราสินค้าในต่างประเทศส่วนใหญ่นั้นศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตราสินค้าออนไลน์หรือชุมชนเสมือนจริง และมีการใช้วิธีการวิจัยตั้งแต่การวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์ประเภทต่างๆ บ้างก็ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกกับสมาชิกชุมชน หรือการวิเคราะห์เอกสาร รวมถึงการทำวิจัยเชิงสำรวจ ประเด็นที่ศึกษาส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวกับลักษณะและโครงสร้างของชุมชนตราสินค้า การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคผ่านกิจกรรมต่างๆ แรงจูงใจของผู้บริโภคในการเข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มชุมชน การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีและชุมชนตราสินค้าส่งผลต่อการบริโภคสินค้า ยังมีงานวิจัยบางส่วนที่มุ่งศึกษาประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภค ตราสินค้า และความเป็นชุมชนในตราสินค้าประเภทต่างๆ (Algesheimer, Dholakia and Herrmann, 2005; Wright-Isak, 2012; O'Donnell and Brown, 2012; Drengner, Jahn and Gaus, 2012; Vivek, Beatty and Morgan, 2012) สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยนั้นพบว่า มีความคล้ายคลึงกับงานต่างประเทศ งานส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาลักษณะของความเป็นชุมชนตราสินค้าโดยเฉพาะชุมชนตราสินค้าออนไลน์หรือชุมชนเสมือนจริง โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในสื่อประเภทต่างๆ และการเข้าไปสังเกตการณ์ในกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกของตราสินค้าเข้าร่วม มีงานวิจัยบางชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นชุมชนตราสินค้าและความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับตราสินค้าในตราสินค้าต่างๆ บ้างก็

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้าของผู้ที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกในชุมชน (ศศิญา ประชुरหงส์, 2548; ชนาภา สุวงศ์, 2554; จันทามาศ ธรรมพรพิพัฒน์, 2553)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าชุมชนตราสินค้านั้นมีความสำคัญมากในการทำการตลาดปัจจุบัน และนักการตลาดจำเป็นต้องเข้าใจรูปแบบการเกิดและการสร้างชุมชนตราสินค้านี้ดังกล่าวดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาความเป็นชุมชนตราสินค้านี้จากรถจักรยานยนต์เวสป้าในจังหวัดชลบุรี เพราะเวสป้าเป็นตราสินค้าที่มีลักษณะโดดเด่นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในด้านรูปทรง และเป็นสินค้าที่มีการผลิตมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1946 และมีการหยุดผลิตรถรุ่นสุดท้ายที่ไอร์แลนด์ในปี ค.ศ. 1985 โดยระยะเวลาจนถึง 30 ปีที่หยุดผลิตนั้นก็ยังมีชุมชนตราสินค้าเกิดขึ้นในประเทศต่างๆ และชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีความชื่นชอบตราสินค้าด้วยกัน ซึ่งแตกต่างจากการเกิดขึ้นของชุมชนตราสินค้าประเภทจักรยานยนต์อื่น ๆ ที่ยังมีการผลิตอยู่และบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากบริษัทเจ้าของตราสินค้า งานวิจัยจะทำให้ได้องค์ความรู้ของชุมชนตราสินค้าในลักษณะที่แตกต่างกัน และข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมทางการตลาดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะของความเป็นชุมชนตราสินค้านี้จากรถจักรยานยนต์เวสป้าในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยมีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสมาชิกกลุ่มชุมชนผู้รักเวสป้าในจังหวัดชลบุรี จำนวน 2 กลุ่มประกอบไปด้วยกลุ่ม Beach Bike Bangsaen และกลุ่ม Vespidae Pattaya โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มชุมชนเวสป้าที่อยู่ในภาคตะวันออกในจังหวัดชลบุรีถูกเลือกมาเพราะเป็นจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มชุมชนเวสป้ามากที่สุดในภาคตะวันออก (Thaiscooter, 2000) โดยมีจำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม Bangsaen Scooter Club กลุ่ม Beach Bike Bangsaen กลุ่ม Ban VespaSriracha กลุ่ม Vespidae Pattaya และกลุ่ม Chonburi Scooter Club ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มชุมชนเวสป้าแบบเจาะจงจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม Beach Bike Bangsaen และกลุ่ม Vespidae Pattaya เพราะเป็นกลุ่มที่มีการก่อตั้งมาเป็นระยะเวลานานมากกว่า 5 ปี และมีการคงอยู่ของสมาชิกอย่างยาวนาน รวมทั้งมีความถี่ในการใช้ตราสินค้าเวสป้าอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับหัวหน้าชุมชนเวสป้าและสมาชิกชุมชนเวสป้าทั้ง 2 กลุ่ม จนเกิดการอึดตัวของข้อมูลจึงหยุดทำการสัมภาษณ์ รวมผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 22 คน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การออกแบบการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย 2 รูปแบบ คือ

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยสร้างแนวคำถาม (Interview Guide) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงทำการนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2557 ถึง วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2558 จากนั้นผู้วิจัยทำการถอดเทป และนำข้อมูลที่ได้ออกจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์ในสถานที่ที่สมาชิกของชุมชนมาพบปะทำกิจกรรมร่วมกันทั้งที่จัดโดยกลุ่มเอง และการเข้าร่วมงานเกี่ยวกับตราสินค้าเวสปีต้าต่างๆ ที่จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึง วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 รวมทั้งสิ้น 13 กิจกรรม โดยผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลในรูปแบบภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว

การตรวจสอบข้อมูล

เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (ศุภางค์ จันทวานิช, 2540; Graneheim, 2004; Miles and Huberman, 1994) โดยตรวจสอบข้อมูลจาก 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา (ช่วงเวลาในการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกตการณ์) สถานที่ (เปรียบเทียบการสัมภาษณ์กับการสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ) และบุคคล (สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มชุมชนเวสปีต้า และสมาชิกชุมชนเวสปีต้า ด้วยการเปรียบเทียบจากคำตอบในแต่ละข้อคำถามที่เหมือนกัน)

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้จำแนกเป็นหมวดหมู่ และสร้างข้อสรุปของข้อมูล พร้อมทั้งอธิบายความหมายของข้อค้นพบเพื่อยืนยันผลการวิจัยว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกับแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ และนำเสนอข้อมูลด้วยตัวอักษรและภาพในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนตราสินค้าเวสปีต้าในจังหวัดชลบุรี

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชุมชนเวสปีต้า คือ กลุ่ม Beach Bike Bangsaen และกลุ่ม Vespidae Pattaya เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีการก่อตั้งมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานมากกว่า 5 ปี และมีอัตราการคงอยู่ของสมาชิกแต่ละคนเป็นระยะเวลายาวนาน ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 กลุ่ม Beach Bike Bangsaen จุดเริ่มต้นของชุมชนเกิดจากกลุ่มเพื่อนที่มีความรักในรถเวสปีต้าด้วยกัน ภายใต้การนำของนายชวลิต ดารารัตน์ (โบบี้) ในช่วงแรก การนัดรวมตัวกันในแต่ละครั้งเกิดขึ้นที่อู่ซ่อมเวสปีต้าของคุณ โบบี้ที่ชื่อว่า Djboatbeat Scooter Garage ตั้งอยู่ที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในเวลาต่อมาเมื่อมีผู้นำรถเวสปีต้าเข้ามาซ่อมที่อู่ของคุณ โบบี้มากขึ้น จึงได้มีการชักชวนและแนะนำคนอื่นๆ ที่รู้จักกันไปร่วมงานเวสปีต้า เช่น งานมอเตอร์โชว์ และงานรวมรถเวสปีต้าต่างๆ ทำให้สมาชิกของกลุ่มได้เจอเพื่อนๆ ที่ขี่รถเวสปีต้า

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จากกลุ่มอื่นๆ มากขึ้น จากนั้นคุณ โป๊ตและสมาชิกกลุ่มจึงร่วมกันตั้งชื่อกลุ่มว่า “Beach Bike Bangsaeen” ขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งหมายถึง กลุ่มคนที่ขี่รถสองล้อชายหาดบางแสน และได้สร้างสัญลักษณ์ประจำกลุ่มที่สะท้อนถึงความหมายของชื่อกลุ่ม โดยเป็นภาพทะเลที่มีต้นมะพร้าว และภาพคนขี่รถเวสป้า สีที่ใช้มีสองสีคือ สีน้ำเงินและสีแดง โดยสีน้ำเงินเปรียบเสมือนทะเล สีแดง คือ พระอาทิตย์

ชุมชนเวสป้ากลุ่มนี้ไม่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นทางการ แต่จะดูแลกันแบบพี่น้อง ในตอนนั้นมีสมาชิกจำนวน 54 คน ส่วนใหญ่เป็นนิสิต นักศึกษา และคนที่ทำงานในบริเวณบางแสน และคนที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี แต่เมื่อเวลาผ่านไป สมาชิกบางคนจบการศึกษาแล้วได้ย้ายออกไปจากพื้นที่ บางท่านก็เลิกขี่รถเวสป้าเนื่องจากมีภาระหน้าที่ในการทำงานมากขึ้น ทำให้สมาชิกที่คงเหลือ ณ ปัจจุบัน เป็นคนที่ทำงานประจำและมีภูมิลำเนาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 20 คน โดยมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 18-35 ปี และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบันนี้ จะมีทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าเวสป้า และกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าเวสป้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มชุมชน

1.2 กลุ่ม Vespidae Pattaya เริ่มต้นจากการที่ นายมงคลสวัสดิ์ เลิศสันทนต์ (เอก) กับพี่ชาย และเพื่อนที่ขี่รถเวสป้าด้วยกัน ได้ไปร่วมงานเวสป้าต่างๆ และพบกลุ่มชุมชนเวสป้าจากที่ต่างๆ จึงทำให้เกิดความคิดที่จะมีชื่อกลุ่มและโลโก้กลุ่มเป็นของตัวเอง จึงเริ่มช่วยกันคิด และตั้งชื่อกลุ่มว่า กระทั่งลายคลาสิก ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2548 โดยมีสถานที่นัดพบปะเพื่อน ๆ ในกลุ่มที่ขี่รถเวสป้าของคุณเอก ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต่อมาเมื่อมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น จึงมีการตั้งชื่อกลุ่มใหม่อย่างเป็นทางการว่า “Vespidae Pattaya” ซึ่งคำว่า Vespidae เป็นภาษาอิตาเลียนแปลว่า แมลงตัวต่อ มีความหมายว่า ตัวต่อที่ทำให้ทุกคนมาอยู่รวมกันมาอยู่ในกลุ่ม โดยสัญลักษณ์ประจำกลุ่มจะเป็นภาพงูตราหมากรุก และภาพเรือไมล์เวสป้ามีสีขาวและสีดำ เหมือนกับสีของงูตราหมากรุก สัญลักษณ์ประจำกลุ่มนี้คือ เรือไมล์เวสป้า ที่สะท้อนเกี่ยวกับวิธีการรับคนเข้ากลุ่มซึ่งจะคัดกรองจากระยะทาง (กิโลเมตร) ที่บุคคลแต่ละคนได้ขี่เวสป้าไปออกทริปร่วมกัน โดยเก็บระยะทางในการขี่รถเวสป้าจนครบ 2,000 กิโลเมตร บุคคลนั้นๆ ก็จะได้เป็นสมาชิกกลุ่ม Vespidae เต็มตัว และสัญลักษณ์งูตราหมากรุกนั้นเปรียบเสมือนเส้นชัยที่บุคคลนั้นได้ไปร่วมออกทริปขี่รถเวสป้าจนสามารถเก็บระยะทางจนครบ 2,000 กิโลเมตร เหตุผลที่กลุ่มต้องกำหนดระยะทางในการขี่รถเวสป้าร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ถึง 2,000 กิโลเมตร ก็เพื่อให้บุคคลนั้นๆ ได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน เรียนรู้นิสัยใจคอของสมาชิกภายในกลุ่ม ส่วนโลโก้ที่หน้าปัดเรือไมล์รถเวสป้าจะมีตัวเลขรุ่นซีซีของรถเวสป้า ในที่นี้หมายถึงการไม่แบ่งแยกประเภทของรถเวสป้าไม่ว่าจะเป็นรถเวสป้ารุ่นไหนซีซีเท่าไรก็สามารถเข้าร่วมกลุ่มได้

ชุมชนเวสป้ากลุ่มนี้ไม่มีการบริหารจัดการภายในกลุ่มอย่างเป็นทางการ แต่จะดูแลกันแบบรุ่นพี่ดูแลน้อง จากจำนวนสมาชิกตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มจำนวน 3 คน ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกกลุ่มเพิ่มมากขึ้นถึง 75 คน โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาทำงานประจำในเขตพัทยาและมีภูมิลำเนาในจังหวัดชลบุรี มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 18-48 ปี สำหรับกิจกรรมที่กลุ่ม Vespidae Pattaya จัดขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบันส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าเวสป้า และกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าเวสป้า

2. ลักษณะชุมชนตราสินค้าเวสป้าในจังหวัดชลบุรี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนทั้ง 2 กลุ่มมีคุณลักษณะของความเป็นชุมชนตราสินค้า สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 การมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (Consciousness of kind) จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์พบว่า ทั้ง 2 ชุมชนตราสินค้ามีกระบวนการเกิดขึ้นคล้ายคลึงกัน คือ เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่รักการขี่รถเวสป้าด้วยกันและหัวหน้ากลุ่มชุมชนต่างเป็นช่างซ่อมรถเวสป้า และมีเวสป้าเป็นของตนเอง ดังนั้น การไปร่วมงานรถเวสป้าที่จัดขึ้นตามสถานที่ต่างๆ ทำให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสได้รู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ ที่มีความชอบเหมือนกัน และมีการพูดคุย สนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้รถเวสป้า หรือข้อมูลในการซ่อมรถด้วยกัน ทำให้จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ต่อมากลุ่มชุมชนจึงได้มีการนัดรวมตัวกันทำกิจกรรมบ่อยมากขึ้น ทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันกัน มีการให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องที่เกี่ยวกับตราสินค้าเวสป้า และเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าเวสป้า แต่การวิจัยไม่พบความรู้สึกแบ่งแยกผู้ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มชุมชน เพราะวิถีการเข้ามาของสมาชิกชุมชนนั้น เกิดจากความรักและชื่นชอบในตราสินค้าเวสป้าเป็นหลัก และถึงแม้สมาชิกของชุมชนบางท่านจะยังไม่มีรถเวสป้าดังกล่าว สมาชิกในกลุ่มก็พร้อมที่จะแสดงความเป็นมิตร และให้การต้อนรับเป็นอย่างดี นอกจากนี้สมาชิกชุมชนทั้ง 2 กลุ่มไม่มีการต่อต้านตราสินค้าคู่แข่ง เช่น รถแลมเบรดา (รถจักรยานยนต์ที่มีการผลิตที่เมืองมิลาน ประเทศอิตาลี มีลักษณะโครงสร้างของตัวรถที่ยาว และมีระบบการขับเคลื่อนของเครื่องยนต์ด้วยระบบโซ่) อาจเป็นเพราะสมาชิกชุมชนมองว่าการขี่รถคลาสสิกเหมือนกัน ไม่จำเป็นต้องแบ่งแยกหรือมีอคติอะไรกับตราสินค้าคู่แข่ง

2.2 การมีวัฒนธรรมและประเพณีกลุ่ม (Rituals and traditions) จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีการสร้างวัฒนธรรมและประเพณีกลุ่มคล้ายๆ กัน ซึ่งวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นของสมาชิกชุมชน เวสป้า คือ เมื่อพบกันบนท้องถนน จะมีการบีบแตร โบกมือทักทายกัน ยิ้มให้กัน และมีการทักทายเมื่อพบปะเพื่อนสมาชิกชุมชนเวสป้าตามกิจกรรมต่างๆ สิ่งที่น่าสนใจคือ การทักทายของผู้ขี่รถเวสป้านั้นสามารถเกิดขึ้นได้แม้จะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนก็ตาม แต่ผู้ใช้รถเวสป้าส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกเหมือนรู้จักมักคุ้นกันมาเป็นเวลานาน และคิดว่าพวกเขาเป็นเหมือนเพื่อนของตนเอง แต่ละชุมชนจะมีการสร้างสัญลักษณ์ของกลุ่มขึ้นมา สัญลักษณ์ยังทำหน้าที่ระบุตัวตนทำให้ทราบว่าคนๆ นี้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเวสป้า และสังกัดกลุ่มชุมชนใดอย่างทีกล่าวข้างต้นคือ แต่ละกลุ่มจะยึดความเป็นเอกลักษณ์และสถานที่ตั้งของกลุ่มในการออกแบบสัญลักษณ์ และสัญลักษณ์มักจะปรากฏในรูปแบบของสติ๊กเกอร์และเสื้อผ้า โดยสมาชิกชุมชนจะติดสติ๊กเกอร์สัญลักษณ์ประจำกลุ่มไว้ที่ด้านหน้าของรถเวสป้า และยังมีการทำเสื้อผ้าที่สกรีนโลโก้ของกลุ่ม เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นพวกเดียวกันของ กลุ่มชุมชน นอกจากนี้ ผลจากการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ 10 ปี ของการก่อตั้งกลุ่มชุมชน เพื่อเป็นการต่อยอดความเป็นกลุ่มชุมชน เป็นการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกชุมชน มีการจัดทำเสื้อผ้าที่มีการสกรีนสัญลักษณ์ครบรอบ 10 ปี ของกลุ่มชุมชน ซึ่งออกแบบโดยสมาชิก โดยกลุ่ม Vespidae Pattaya ได้จัดงาน Vespidae Scooter on The Beach Pattaya ขึ้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2558 ณ หาดกระทิงลาย พัทยา จังหวัดชลบุรี ในงานได้มีการแจกเสื้อยืดครบรอบ 10 ปี ของกลุ่ม จำนวน 500 ตัว ให้กับผู้ที่มาร่วมงาน และมีการจัดทำป้ายเพลททองเหลืองสัญลักษณ์ครบรอบ 10 ปี เป็นระลึกของกลุ่มชุมชนขึ้น จำนวน 200 ชุด เพื่อจำหน่ายภายในงานและนำรายได้ส่วนหนึ่งหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ไปทำบุญช่วยเหลือเลี้ยงเด็กกำพร้า ณ สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ต่อไป ส่วนกลุ่ม Beach Bike Bangsaen ได้มีการวางแผนเตรียมการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ 10 ปี ในปี พ.ศ. 2559

ผลการสัมภาษณ์ยังพบอีกว่า ทั้งสองกลุ่มได้มีการศึกษาค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของตราสินค้าเวสป้าจากเว็บไซต์ Thaiscooter.com และเว็บไซต์ vespa.co.th โดยสมาชิกเป็นคนแนะนำข้อมูลดังกล่าวให้กับเพื่อนสมาชิกด้วยกัน นับว่าเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเวสป้าทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตราสินค้าเวสป้า ถือเป็น การช่วยรักษาวัฒนธรรมกลุ่มตลอดจนส่งเสริมคุณค่าของชุมชนต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวเกี่ยวกับตราสินค้า การใช้อะไหล่รถเวสป้า การสนทนาเรื่องการซื้อขาย และข้อมูลจากประสบการณ์ในการใช้งานของรถเวสป้า รวมถึงพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวความประทับใจจากการไปออกทริปท่องเที่ยวในต่างจังหวัดด้วยกัน ที่มีการให้ความช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยกัน โดยไม่ทอดทิ้งกัน

2.3 การมีความรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม (Sense of moral responsibility) จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์พบว่า สมาชิกของทั้งสองกลุ่มมีความผูกพันกันเหมือนเพื่อนและพี่น้อง เมื่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่มมีการแต่งงาน หรือสำเร็จการศึกษา คนในกลุ่มก็จะไปร่วมแสดงความยินดี หรือแม้แต่ในยามเจ็บไข้ได้ป่วย สมาชิกก็ไปเยี่ยมให้กำลังใจกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน ในประเด็นของการหาสมาชิกใหม่มาเพิ่มและรักษาสมาชิกเดิมนั้น ผลการวิจัยพบว่า การไหลเวียนของสมาชิกใหม่ของกลุ่ม Beach Bike Bangsaen นั้นมีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม Vespidae Pattaya ที่มีจำนวนสมาชิกใหม่เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่ม จะมีการคัดกรองสมาชิกใหม่ด้วยการให้พวกเขาได้เรียนรู้ลักษณะนิสัยของสมาชิกเดิมในกลุ่ม เรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่มผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และการไปออกทริป แม้สมาชิกเดิมที่ออกไปจากกลุ่มชุมชนและไม่ได้ใช้ตราสินค้าเวสป้าแล้วก็ตาม พวกเขาก็ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สมาชิกที่เข้ามาใหม่นั้นจะมาจาก การชักชวนของเพื่อน พี่ และน้องที่ขี่รถเวสป้า โดยมีการพูดคุยแนะนำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตราสินค้าเวสป้า ตลอดจนการร่วมแชร์ประสบการณ์ในการใช้งานของรถเวสป้า จนกระทั่งเขาได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชุมชน โดยจะมีการดูแลสมาชิกใหม่แบบรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง ส่วนการรักษาสมาชิกเดิมนั้น สมาชิกในชุมชนจะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดีตลอดเวลา ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าเวสป้า นอกจากนี้ ยังมีการช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ นอกกลุ่มชุมชนอีกด้วย ทั้งที่รู้จักกันและไม่รู้จักกัน และผลจากการสังเกตการณ์ของทั้ง 2 กลุ่มยังพบอีกว่า หัวหน้ากลุ่มชุมชนจะทำหน้าที่รับผิดชอบและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มชุมชน เมื่อต้องตัดสินใจเรื่องต่างๆ ก็จะมีการสอบถามความคิดเห็นจากสมาชิกภายในกลุ่มชุมชนก่อน และยังมี การให้ข้อมูลเชิงบวกของกลุ่ม และการแก้ข้อขัดแย้งของสมาชิกกลุ่มต่อกลุ่มชุมชนเวสป้าอื่นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาลักษณะของชุมชนตราสินค้าในจังหวัดชลบุรี โดยการนำเอาแนวคิดและวิธีศึกษาชุมชนตราสินค้าของ Muniz และ O'Guinn (2001) โดยสามารถอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. การมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (Consciousness of kind) ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 ชุมชนนั้น มีกระบวนการเกิดขึ้นของกลุ่มชุมชนที่คล้ายคลึงกัน โดยเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่รักในการขี่เวสป้า

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ด้วยกัน ตราสินค้าเวสปีเป็นตัวอย่างสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้สมาชิกมาร่วมกัน มีการพบปะสังสรรค์ และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของสมาชิก รวมทั้งยังช่วยขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ของสมาชิกกับชุมชนอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) ที่ได้มีการศึกษาชุมชนตราสินค้า BMW Society และชุมชน VW Showtime และพบว่า สมาชิกในชุมชนทั้ง 2 กลุ่มมีพื้นฐานมาจากความชื่นชอบในตราสินค้าที่เหมือนกันจึงทำให้สมาชิกแต่ละคนอยู่ร่วมกันในชุมชนได้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Muniz และ O'Guinn (2001) ที่ทำการศึกษากลุ่มตราสินค้า ฟอร์ดบรอนโค แม็คคอินทอช และซาบับ ในประเทศสหรัฐอเมริกา และผลการวิจัยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) ของประเทศไทย ที่พบว่า ชุมชนแต่ละชุมชนต่างก็มีตราสินค้าที่เข้ามาเป็นตัวกลางสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้เข้ามาอยู่ร่วมกันในชุมชนของแต่ละชุมชน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ กมลชนก เศรษฐบุตร (2558) ที่ทำการศึกษากลุ่มตราสินค้าฮาร์ลีย์ เดวิดสัน ในประเทศไทย ที่พบว่า การจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้น โดยส่วนใหญ่ทุกคนจะต้องขับปีศาจฮาร์ลีย์ เดวิดสัน

ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังพบอีกว่า กลุ่มชุมชนตราสินค้าทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกผู้ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) และกมลชนก เศรษฐบุตร (2558) ซึ่งระบุว่า สมาชิกชุมชนตราสินค้านั้น ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกผู้ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างจากผลการวิจัยของ Muniz และ O'Guinn (2001) ที่ศึกษาชุมชนตราสินค้า ฟอร์ดบรอนโค แม็คคอินทอช และซาบับ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่พบว่า มีการแบ่งแยกสมาชิกแท้และสมาชิกเทียมอย่างรุนแรง ซึ่งอาจมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ซึ่งวัฒนธรรมย่อยอาจมีพื้นฐานมาจากเชื้อชาติ ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมย่อยมีความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (Kates, 2002 อ้างถึงในกมลชนก เศรษฐบุตร, 2558) ในประเด็นเรื่องของการต่อต้านตราสินค้าคู่แข่งนั้น ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกทั้ง 2 กลุ่มชุมชน ไม่มีการต่อต้านตราสินค้าคู่แข่งแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) และกมลชนก เศรษฐบุตร (2558) ที่พบว่า สมาชิกในชุมชน ไม่มีการต่อต้านตราสินค้าคู่แข่งหรือตราสินค้าอื่นๆ แต่อย่างใดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในส่วนนี้ขัดแย้งกับการวิจัยของ Muniz และ O'Guinn (2001) ที่พบว่า มีการต่อต้านตราสินค้าคู่แข่งอย่างชัดเจน เพราะสมาชิกเชื่อว่า การต่อต้านตราสินค้าของคู่แข่งถือเป็นความสำคัญของการต่อต้านอีกฝ่ายหนึ่งในการสร้างชุมชนและรักษาชุมชนไว้ โดย Maynard และ Taylor (1999) อธิบายว่า ความแตกต่างในพฤติกรรมของสมาชิกในประเทศไทยและต่างประเทศนั้น อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของวัฒนธรรม เพราะสังคมแต่ละสังคมต่างก็มีวัฒนธรรมเฉพาะเป็นของตัวเอง มีการอบรมคัดลอกเกี่ยวกับบรรทัดฐาน ค่านิยมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด และการแสดงออกของคนในลักษณะที่แตกต่างกันไป

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันนั้นเกิดขึ้นมาจากการที่สมาชิกในกลุ่มชุมชนทุกคนมีความรู้สึกร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคิดและประสบการณ์ในการใช้ตราสินค้าเวสปี การมีสัญลักษณ์ต่างๆ และตราสินค้าเวสปีที่เข้ามาเป็นตัวกลางที่สำคัญของการรวมกลุ่มกัน มีการพบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มชุมชน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสมาชิกชุมชนอื่นๆ เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันมากขึ้น ตลอดจนการปฏิบัติที่รุ่นก่อนหน้านั้นได้ทำสืบต่อกันมาระหว่างกันมีส่วนช่วยถ่ายทอดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันให้กับรุ่นหลังจนเกิดความรู้สึกว่าไม่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

แบ่งแยกตนเองจากสมาชิกคนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Atkin (2004) ที่กล่าวว่า การมีประสบการณ์ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกความรู้สึกร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประสบการณ์ ความหมาย สัญลักษณ์ต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน

2. การมีวัฒนธรรมและประเพณีกลุ่ม (Rituals and traditions) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองกลุ่มมีวัฒนธรรมและประเพณี ตลอดจนสัญลักษณ์ต่างๆ ที่กลุ่มที่สมาชิกร่วมกันสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) และกมลชนก เศรษฐบุตร (2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muniz และ O'Guinn (2001) ที่ทำการศึกษามุขมนตรีลาตินอเมริกา พบว่า สมาชิกมีการทักทายกันบนท้องถนนในรูปแบบเดียวกัน ด้วยการบีบแตร เปิดไฟหน้ารถ หรือโบกมือเป็นการทักทายกัน การที่ชุมชนมีรูปแบบการทักทายที่เป็นเอกลักษณ์นั้น Solomon (2004) กล่าวว่า การสร้างความเข้าใจในพิธีกรรมหรือประเพณีร่วมกันของสมาชิกมีส่วนช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้ยึดถือเป็นแบบแผนของชีวิตร่วมกัน และแบบแผนประเพณีนี้ยังมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอีกด้วย

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า กลุ่มชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีการบริหารจัดการภายในกลุ่มอย่างเป็นทางการ แต่จะดูแลสมาชิกด้วยกันแบบรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง มีการขับขี่เวสไปมาเป็นกลุ่มที่เรียบง่ายไม่เป็นทางการ ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของกมลชนก เศรษฐบุตร (2558) ที่ศึกษาชุมชนตราสินค้าฮาร์ลีย์ เดวิดสัน ในประเทศไทย และพบว่า ชุมชนฮาร์ลีย์ เดวิดสันนั้นมีประเพณีที่สืบทอด คือ การกำหนดตำแหน่งที่ชัดเจนของประธาน รองประธาน ผู้ช่วย กรรมการ และเด็กฝึกหัด ทุกคนจะให้ความเคารพผู้ที่มิตำแหน่งใหญ่กว่า และสำหรับบางกลุ่มเวลาขับขี่จะต้องเรียงลำดับตามตำแหน่งด้วย สำหรับการทำสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม ทั้ง 2 กลุ่มชุมชน จะมีการทำสัญลักษณ์ในรูปแบบของสติ๊กเกอร์และเสื้อผ้า ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งที่กลุ่มชุมชนปฏิบัติสืบทอดกันมา สัญลักษณ์เหล่านี้ต่างเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเวสไป และต่อยอดความรู้สึกร่วมกันไว้ได้ แม้ว่าสัญลักษณ์จะต่างรูปแบบกัน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) และกมลชนก เศรษฐบุตร (2558) ในประเด็นที่พบว่า มีการสร้างสัญลักษณ์กลุ่มขึ้นมาในรูปแบบที่คล้ายๆ กัน เช่น สติ๊กเกอร์ เสื้อโปโล เสื้อกั๊ก เสื้อแจ็กเก็ต หมวก พวงกุญแจ สายห้อยคอ กรอบใส่ป้ายทะเบียนรถยนต์ และสายรัดข้อมือ

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบความแตกต่างของการแต่งกายของสมาชิกชุมชนตราสินค้าประเภทรถจักรยานยนต์ด้วยกัน คือ ชุมชนตราสินค้าเวสไป จะมีการแต่งกายที่สบายๆ สวมเสื้อยืดหรือเสื้อคลุม กางเกงยีนส์ รองเท้าผ้าใบ ไม่มีกฎเกณฑ์การแต่งกายที่เป็นทางการเวลาขับขี่รถเวสไป ซึ่งแตกต่างจากชุมชนตราสินค้าฮาร์ลีย์ เดวิดสัน ที่พบว่า มีการแต่งกายที่เป็น ไปในรูปแบบเดียวกัน คือ จะสวมใส่เสื้อกั๊ก เสื้อแจ็กเก็ต และสมาชิกทุกคนจะมีการติดป้ายผ้าสัญลักษณ์ของกลุ่มไว้บนเสื้อกั๊ก และกลุ่มชุมชนเวสไปทั้ง 2 กลุ่ม มีการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองครบรอบ 10 ปี ของการก่อตั้งกลุ่มชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการต่อยอดความเป็นกลุ่มชุมชน รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Schiffman และ Kanuk (2004) ที่กล่าวว่า พิธีกรรมเป็นกิจกรรมทางสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกิดขึ้นซ้ำๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน ในส่วนของการยกย่องประวัติความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับตราสินค้านั้น สมาชิกมีความรู้เรื่องประวัติรถเวสไป และประวัติของกลุ่มตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งมีการแนะนำเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับตราสินค้าเวสไปให้กับสมาชิกในชุมชน และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวความประทับใจจากการใช้ตราสินค้าเวสไป ซึ่งถือเป็นการช่วยรักษาวัฒนธรรมกลุ่มตลอดจน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ส่งเสริมคุณค่าของตราสินค้าและชุมชนต่อไปอีกด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muniz และ O'Guinn (2001) ที่ศึกษาชุมชนตราสินค้าในประเทศสหรัฐอเมริกา และผลการวิจัยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) ที่ศึกษาชุมชนตราสินค้าในประเทศไทย ที่พบว่า สมาชิกชุมชนให้การยกย่องประวัติความเป็นมาของตราสินค้าเหมือนกันหมด และสมาชิกแต่ละชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรื่องราวเกี่ยวกับตราสินค้านี้ระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับตราสินค้า

3. การมีความรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม (Sense of moral responsibility) ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่มชุมชนมีความผูกพันกันอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวเหมือนพี่น้องกัน มีการดูแลให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่มอย่างเต็มที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชนที่สมาชิกชุมชนเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Atkin (2004) ที่กล่าวว่า การดูแลสมาชิกด้วยกันในชุมชนเป็นความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อสมาชิกร่วมกันในชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำของกลุ่มและทำให้กลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน ทั้งในเรื่องการอบรมขัดเกลา และพัฒนาสมาชิกของชุมชน การทำให้สมาชิกในชุมชนมีความมั่นคง ปลอดภัย รวมทั้งหน้าที่ในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของสมาชิกในชุมชน สำหรับในแง่ของการหาสมาชิกใหม่นั้น ทั้ง 2 กลุ่มชุมชนจะมีการไหลเวียนของสมาชิกใหม่ของกลุ่มเข้ามาเป็นระยะซึ่งจะมีความมากน้อยแตกต่างกันไป โดยจะมีการคัดกรองสมาชิกใหม่ที่จะเข้ามาในกลุ่มโดยให้สมาชิกใหม่ได้เรียนรู้ลักษณะนิสัยของสมาชิกในกลุ่มชุมชน และเรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่มชุมชนนี้ก่อน ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การออกทริปร่วมกับกลุ่มชุมชน สำหรับการรักษาสมาชิกเดิมนั้น สมาชิกในชุมชนจะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา ซึ่งจะมีการช่วยเหลือกันทุกเรื่องไม่ใช่เฉพาะเรื่องรถเวสป้า และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นระหว่างสมาชิกภายในชุมชนด้วยกันจะมีการพูดคุยกันเพื่อปรับความเข้าใจ สำหรับสมาชิกเดิมที่ออกไปจากกลุ่มชุมชนแม้จะไม่ได้ใช้ตราสินค้าเวสป้าแล้วก็ตาม ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในส่วนนี้ มีความแตกต่างจากงานวิจัยของ Muniz และ O'Guinn (2001) ในแง่ที่ว่าชุมชนตราสินค้าเวสป้า ไม่ได้มีการเน้นย้ำให้สมาชิกทุกคนต้องอุทิศตนเพื่อตราสินค้าหรือต้องบูชาสินค้า แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการพูดคุยบอกกล่าวถึงข้อดีของตราสินค้าเวสป้า เพื่อให้สมาชิกเห็นถึงคุณค่ามากกว่า และปล่อยให้สมาชิกแต่ละคนใช้ความคิด วิจารณ์ญาณในการใช้ตราสินค้าและการอยู่ร่วมกันของชุมชนเอง รวมทั้งยังไม่มีการกีดกันต่อต้าน ต่ำหนิติเตียนสมาชิกคนที่ไม่ต้องการใช้สินค้าแล้วหรือต้องการออกจากกลุ่มไป เหมือนเช่นชุมชนตราสินค้าฟอร์ดบรอนโค แม็คคินทอช และซาบับ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่นอกจากจะมีการเน้นย้ำให้สมาชิกทุกคนต้องอุทิศตนเพื่อตราสินค้า หรือต้องบูชาตราสินค้า ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าหากสมาชิกคนใดไม่ต้องการใช้สินค้านี้แล้ว หรือต้องการออกจากกลุ่มไป สมาชิกในกลุ่มก็จะมีการต่อว่า ต่อต้านตราหน้ากันอย่างรุนแรงว่าเป็นคนทรยศต่อตราสินค้าและชุมชน ทั้งนี้ความแตกต่างนี้อาจมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน คนไทยเป็นคนที่มีคุณธรรม ไม่ชอบสร้างความเดือดร้อนให้กับใคร สงบเสงี่ยมเยียมตัว มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเห็นผู้อื่นเดือดร้อน (สุพัตรา สุภาพ, 2542) ต่างกับคนอเมริกันที่มีความเป็นอิสระสูง มีความคิดเป็นของตนเอง มีความมั่นใจในตนเองสูง ชอบชิงดีชิงเด่น มองตนเองเป็นที่ตั้ง (Mueller, 1987 อ้างถึงใน ศศิญา ประยูรหงษ์, 2548) ส่วนในการให้ความช่วยเหลือกันของสมาชิกชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม จะมีการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลาด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะมีการช่วยเหลือกันทุกเรื่องไม่ใช่เฉพาะเรื่องรถเวสป้า โดยมีการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและยังมีการช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ นอกกลุ่มชุมชนอีกด้วย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ทั้งที่รู้จักกันและไม่รู้จักกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยของ ศศิญา ประยูรหงษ์ (2548) และกมลชนก เศรษฐบุตร (2558) และผลการวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ของ Muniz และ O'Guinn (2001) ที่พบว่า สมาชิกชุมชนแต่ละชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้าและไม่เกี่ยวข้องกับตราสินค้า

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเป็นชุมชนสามารถช่วยทำให้ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกรู้สึกผูกพันกับตราสินค้าและนำไปสู่การจงรักภักดีต่อตรา ดังนั้นเจ้าของสินค้าและนักสื่อสารการตลาดอาจนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ในการสร้างประสบการณ์ร่วมในตราสินค้ากับสมาชิกชุมชนตราสินค้าต่างๆ

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความเป็นชุมชนสามารถช่วยทำให้ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกรู้สึกผูกพันกับตราสินค้าและนำไปสู่การจงรักภักดีต่อตรา ดังนั้นนักวิชาการอาจนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดตลอดจนการสร้างตราสินค้าต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในอนาคตควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังตราสินค้าอื่นๆ ในบริบทของสังคมไทย เพราะแต่ละตราสินค้าต่างก็มีความแตกต่างกันในการเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค

2. การวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครือข่ายของชุมชนตราสินค้าเวสป้าที่อยู่ในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบว่าความเหมือนและความต่างในความเป็นชุมชนตราสินค้าเมื่ออยู่ในพื้นที่ต่างกัน

3. การวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาในมุมมองของนักการตลาดหรือบริษัทผู้ผลิตสินค้าด้วยว่าได้มีกลยุทธ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนตราสินค้าในรูปแบบใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก เศรษฐบุตร. (2558). ความเป็นชุมชนผู้จับจี้รถจักรยานยนต์ฮาร์ลีย์ เดวิดสัน ในประเทศไทย กับความภักดีในตราสินค้า. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 23(42), 71-97.

จันทมาศ ธรรมพรพิพัฒน์. (2553). *ความรู้ ความภักดี และคุณค่าตราสินค้า ของสมาชิกชุมชนออนไลน์ของตราสินค้าแอปเปิ้ล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม้ไผ่ตีพิมพ์). สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชนาภา สุวงศ์. (2552). ชุมชนตราสินค้าตุ๊กตาบลาซซ์. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 29(3), 55-82.

ศศิญา ประยูรหงษ์. (2548). *ชุมชนตราสินค้าและความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับตราสินค้า* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาการโฆษณา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุภางค์ จันทวานิช. (2540). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Algesheimer, R., Dholakia, U. M., and Herman, A. (2005). The social influence of brand community: Evidence from German car clubs. *Journal of Marketing*, 64, 19-34.

Atkin, D. (2004). *The culting of brands*. New York: NY: Penguin Group.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

-
- Cova, B. and Cova, V. (2002). Tribal Marketing: The Tribalisation of Society and Its Impact on the Conduct of Marketing. *European Journal of Marketing*, 36(5-6), 595-620.
- Drengner, J., Jahn, S., and Gaus, H. (2012). Creating Loyalty in Collective Hedonic Services: The Role of Satisfaction and Psychological Sense of Community. *Schmalenbach Business Review*, 64, 59-76.
- Graneheim, U. H., and Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, 105-112.
- Maynard, M. L., and Taylor, C. R. (1999). Girlish image across cultures: Analyzing Japanese versus U.S. Seventeen Magazine ads. *Journal of Advertising*, 28(1), 39-48.
- Miles, M. B., and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nded). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Muniz, A. M., and O'Guinn, T.C. (2001). Brand community. *Journal of Consumer Research*, 27(4), 412-432.
- O'Donnell, E., and Brown, S. (2012). Brand Community Loyalty: A Self Determination Theory Perspective. *Academy of Marketing Studies Journal*, 16(2), 107-118.
- Schiffman, L. G., and Kanuk, L. L. (2004). *Consumer behavior* (8thed). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Solomon, M. R. (2004). *Consumer behavior; buying having and being* (6thed). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Thaiscooter. (2000). CLUB&ZONE. Retrieved April 3, 2013, from <http://www.thaiscooter.com/forums/>
- Vivek, S.D., Beatty, S.E., and Morgan, R.M. (2012). Customer Engagement: Exploring Customer Relationships Beyond Purchase. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 20(2), 122-146.
- Wright-Isak, C. (2012). Community As Brand: An Exploratory Investigation. *Journal of Business & Economics Research*, 10(3), 131-142.

